

STUDENTŲ ĮSITRAUKIMO VEIKSNIAI Į NUOTOLINES STUDIJAS COVID-19 PANDEMIJOS METU

Dr. Miglė Eleonora Černikovaitė

Vilniaus Kolegija, Verslo vadybos fakultetas, Reklamos ir komunikacijos katedra

Anotacija

Straipsnyje analizuojami studentų įsitraukimo veiksniai studijų organizavimo nuotolinių būdu COVID-19 pandemijos metu bei aptariamos nuotolinių studijų tobulinimo galimybės. Dar nedaug tyrimų, kuriuose pateikiama išsami studentų dalyvavimo nuotolinėse studijose patirties perspektyva. Taigi, šio straipsnio tikslas: remiantis Lietuvos aukštųjų mokyklų studentų nuomone, iširti nuotolinių studijų proceso organizavimo studentų įsitraukimo veiksnius COVID-19 pandemijos metu. Tyrimo probleminis klausimas: Kokie veiksniai nulemia teigiama nuotolinių studijų patirtį? Taikant kiekybinį tyrimą, atskleista esama situacija apie nuotolines studijas, išnagrinėti studentų atsiliepimai apie nuotolinių studijų tobulinimo galimybes. Šio tyrimo išvados rodo, kad sėkmingam studentų įsitraukimui į nuotolinės studijas turėjo didžiausią įtaką studijų aplinką, fizinės sąlygos, patogi ir saugi mokymosi aplinka, nuoseklus studijų procesas, patraukliai pateikta dėstyto medžiaga bei studentų užimtumas t.y. studijų derinimas su darbu ar kita veikla. Labiau patenkinti nuotolinėmis studijomis – vyresnių kursų ir magistrantūros studentai, mažiau – pirmakursiai, kuriems trūksta integravimosi ir socializacijos nuotolinių studijų metu. Vienas iš tyrimo apribojimų yra tai, kad tai yra palyginti nedidelis tyrimas, apimantis Vilniaus m. aukštojo mokslo įstaigas, reikėtų jį pratęsti visoje Lietuvoje. Tyrimo rezultatai turės išliekamąją vertę mokslo diskusijoje apie nuotolinių studijų procesą, tobulinimo galimybes bei prisidės prie nuotolinių studijų kokybės gerinimo.

Raktažodžiai: nuotolinės studijos; studentų įsitraukimas, mokymosi aplinka, studentų pasitenkinimas studijomis, COVID-19 pandemija.

Įvadas

Nuotolinis mokymasis yra sparčiausiai auganti švietimo sritis visame pasaulyje, nes ji suteikia galimybę įgyti aukštąjį išsilavinimą nutolusių geografinių regionų studentams, kurie kitaip išsilavinimo įgyti negalėtų (Roll, Russell, Gašević, 2018). Lietuvoje studentų besimokančių nuotoliniu būdu skaičius didėja, ypač COVID-19 pandemijos metu. Nuotolinių studijų augimas prasidėjo 10% besimokančių 2011 m. išaugo iki 15% 2016 m. bei 90% 2020 m. (Statistikos departamentas, 2020).

Taip pat, tyrimai parodė, jog nuotolinių studentai yra labiau pažeidžiami, greičiau stabdo ar nutraukia studijas, nes tuo pat metu derina studijas su darbu ir kitais įsipareigojimais, kas dažnai (Samašonok, Žonych, 2020), taip pat nuotolinių studijų programų baigimo rodiklis yra mažesnis nei tradicinių (Woodley ir Simpson, 2014). Mažesnis internetinių studentų baigimo rodiklis gali būti siejamas su laiko valdymo ir gyvenimo krūvio problemomis, nerealiais lūkesčiais, izoliacijos jausmu ir suvokimu, kad aukštojo mokyklos administracijos atstovai juos mažiau vertina (Brown, Hughes, Keppell, Hard ir Smith, 2015; Mallman ir Lee, 2016). Priežastys, dėl kurių studentai nebaigia studijų, yra sudėtingas veiksnys, apimančių studentų įsitraukimą ir sėkmę, rinkinys, todėl svarbu, nustatyti studijų organizavimo nuotolinių būdu studentų poreikius bei išsiaiškinti jų į aukštąjį mokslą veiksnius (Kahu ir Nelsonas, 2018).

Mokslinių straipsnių, nagrinėjančių šią tematiką nėra daug nuotolinių studijų kokybė nagrinėjo K.Samašonok, A. Žonych (2020), studentų įsitraukimo į nuotolinį mokymąsi nagrinėjo M.Tani, M.H.Gheith, O.Papluca (2021), internetinių studijų informacijos sklaidą ir studentų mokymosi progresą analizavo). Zlatkin-Troitschanskaia, J. Hartig, Johannes; F.Goldhammer, K.Frank; , (2021) ir kokybiško nuotolinio ugdymo veiksnius nagrinėjo E.Daukšienė. E. Trapule, J. Naujokaitienė (2021)

Literatūros apžvalga

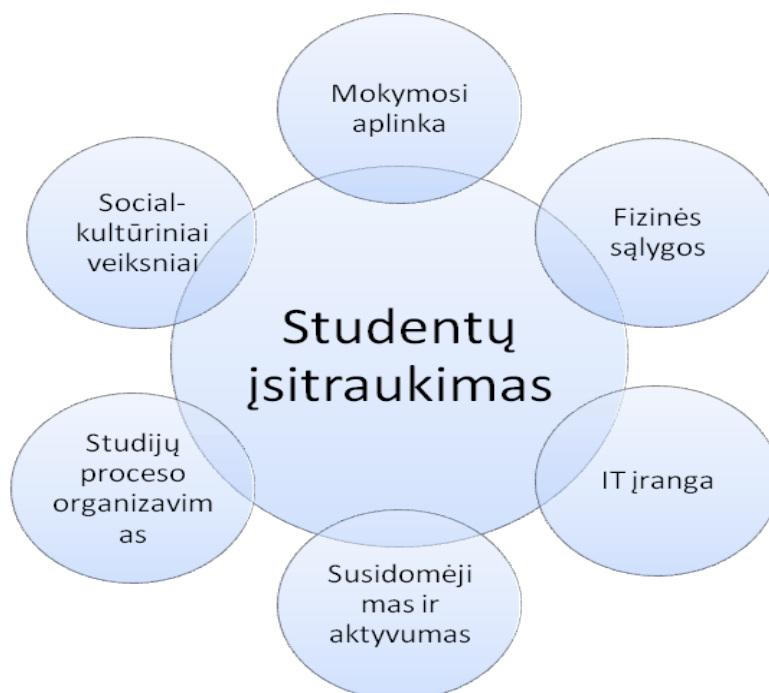
Studentų įsitraukimas gali būti apibrėžtas kaip „emocinis, elgsenos ir pažintinis ryšys su studijomis“, turintis tiesioginės įtakos studijų sėkmei ir studentų pasiekimams (Kahu, Stephens, Zepke ir Leach, 2014, p. 523). Kadangi internetinių studijų programų išlaikymo ir baigimo rodikliai yra mažesni nei studentų miestelio bakalauro studijų programose, svarbu geriau suprasti studentų įtraukimą į internetinį kontekstą).

Literatūroje aprašyta keletas tarpusavyje susijusių veiksnių, turinčių įtakos studentų patirčiai ir išlaikymui internete: laiko valdymo įgūdžiai; gebėjimas derinti darbą, šeimą ir kt. su studijomis; savarankiškumas; bendruomenė; jausmas, kad kažkam priklausai; motyvacija; kurso projektavimas; ir paramos struktūros institucijų, programų ir mokytojų lygiu (Brown

ir kt., 2015; Buck, 2016). Taip pat daugelis mokslininkų tyrė mokymosi aplinkos, fizinių sąlygų, IT įranga, studijų proceso organizavimas; prieigą prie mokymosi medžiagos, dalyvavimo aktyvumą paskaitose ir seminaruose (Samašonok, Žonych (2020), Merfeldaitė, Prakapas, R., Railienė (2020); Daukšienė. Trapule, J.Naujokaitienė (2021)

Toliau pateikiami kontekstai iš literatūros apie studentų sėkmę internete, studijų įpročius ir įsitraukimą, atsižvelgiant į Kahu (2013) holistinę konceptualią studentų įtraukimo sistemą. Kahu (2013) sistemoje studentas yra centre, sąveikaujantis: socialinis ir kultūrinis kontekstas, fizinės sąlygos, mokymosi aplinkos įtaka, įsitraukimas ir aktyvumas paskaitose, Merfeldaitė, O., Prakapas, R., Railienė, A. (2020) IT įranga, studijų proceso organizavimas, žr. 1 pav.

1 pav. Konceptuali įsitraukimo į nuotolines studijas schema (Kahu, 2013 m., p. 766).

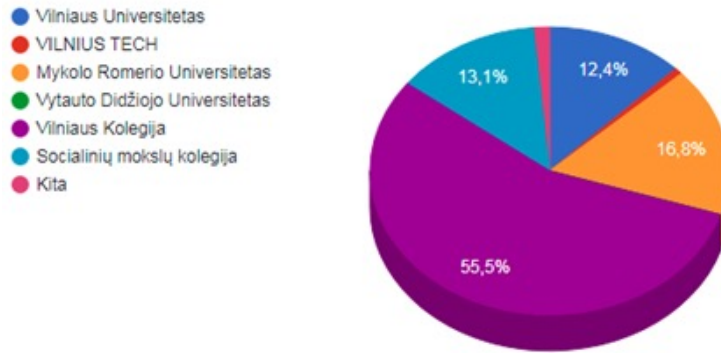
Šiame tyrime ypatingas dėmesys skiriamas veiksniams, kurie yra aktualiausi nuotoliniu būdu studijuojantiems, nes „perėjus prie interneto konteksto, įsitraukimas pasireiškia įvairiomis apraiškomis dėl to, kad trūksta tiesioginio kontakto ir būdų, kuriais mokymas ir mokymasis vyksta naudojantis technologijomis“ (O’ Shea et al., 2015).

ES politikos ataskaitose pabrėžiama mokymosi visą gyvenimą svarba ir besimokančių suaugusiųjų įtraukimas į aukštąjį mokslą, numatant lanksčias studijų galimybes, pvz., internetines arba ne visą darbo dieną trunkančias programas (Europos Komisija, 2018). Nuotolinis mokymasis yra labiau prieinamas, nes studentai gali suderinti studijas ir darbą, nes jie mokosi nuotoliu ir sumažina kelionės išlaidas. Dėl šių priežasčių nuotolinės studijos yra svarbios remiant palankių sąlygų neturinčių visuomenės grupių prieigą prie aukštojo mokslo (Castaño-Muñoz, Colucci, & Smidt, 2018). Kahu’s (2013) sistemoje studentų įsitraukimui įtakos turi pirmiau aptarti socialiniai ir kultūriniai, struktūriniai, fizinės aplinkos ir techniniai veiksniai. Be to, internete studentų dalyvavimą ypač įtakoja priklausymas grupei. „Studentams studijuojantiems nuotoliniu būdu, galbūt labiau nei besimokantiejiems kontaktiniu būdu, reikia sąmoningai organizuoti įvairias galimybes bendrauti su kitais, kad jų skirtingos tapatybės išraiška, vystymasis, tolerancija ir pripažinimas iš dalies kompensuotų bet kokį fizinio kontakto trūkumą.“ (Delahunty, Verenikina, & Jones, 2014).

Tyrimo metodologija

Siekiant atskleisti studentų nuotolinių studijų patirtis organizuojant mokymosi procesą nuotoliniu būdu orientuojantis į nuotolinio ugdymo kokybę buvo pasirinkta kiekybinio tyrimo metodologinė prieiga. Empirinio tyrimo organizavimas grindžiamas studentų įsitraukimo į nuotolines studijas veiksnių teorinėmis priegomis. Taikytas anketinės apklausos duomenų rinkimo metodas. Tyrimo duomenys buvo renkami 2021 m. lapkričio 1–25 d. Taikyta tikslinė patogioji dalyvių atranka, kuri sudarė galimybę suplanuoti tinkamiausią tyrimo imtį (Žydžiūnaitė, Sabaliauskas, 2017). Tyrime sudalyvavo 384 respondentai (t.y. su 5% tikimybine paklaida) Empiriniam tyrimui (anketinė apklausa) pasirinkti bakalauro ir magistro studijų (panašaus dydžio skirtingi studentai besimokantys Vilniaus aukštosiose mokyklose. (2 pav.). Daugumą sudaro socialinių mokslų t.y. (verslo, vadybos, turizmo, finansų, reklamos, marketingo) bei komunikacijos (komunikacijos ir kūrybinių industriju) studentai.

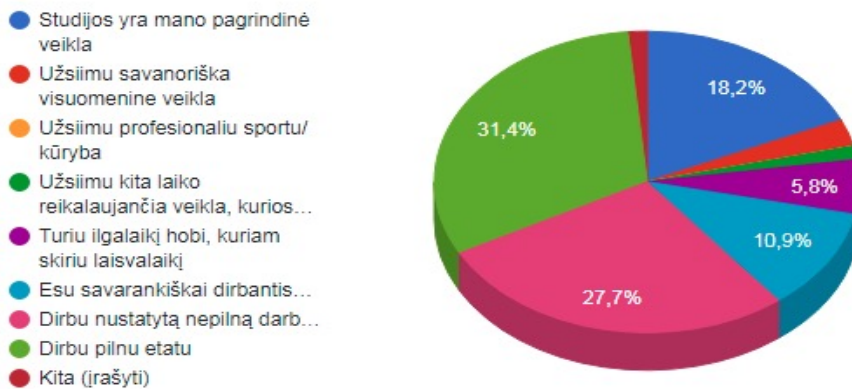
2 pav. Studentų pasiskirstymas pagal aukštąją mokyklą

Studentų amžius nuo 22 iki 35 metai, dažnai studijas derina su kita veikla (31,4%) arba dība (27,7%), tik 18,2% studentų nurodė studijas, kaip pagrindinę veiklą. (žr. 3 pav).

3 pav. Veiklos derinamos su studijomis

6. Veiklos, kurias Jūs derinate su studijomis:

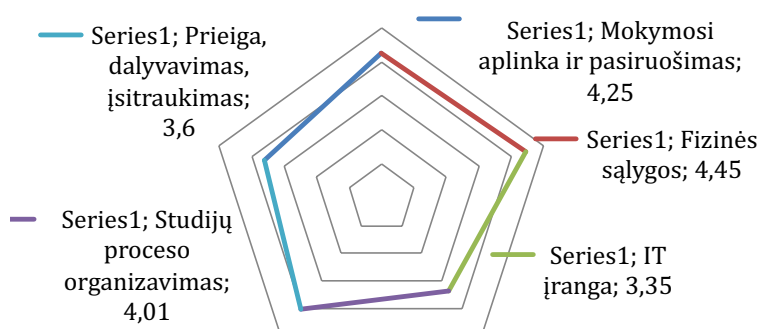

Studentų dažniausiai naudojama mokymosi forma nuotoliniu būdu 46%, hibridiniu būdu (derinant kontaktines paskaitas su nuotolinėmis) – 30,7% bei kontaktiniu būdu, lankant paskaitas – 19,7% respondentų. Nuotoliniu būdu apie 65% studentų studijavo 1–2 metus, COVID-19 pandemijos metu.

Kalbant apie studentų įsitraukimo veiksnius studentai paminėjo fizinių sąlygų reikšmę. Daugumą studentų nurodė, kad mokėsi namuose, atskirame kambaryje (73,7%), bei dalis studentų teigė, jog palankių sąlygų neturėjo – mokėsi bendruose erdvėse su kitais asmenimis (13,7%). Nagrinėjant studijų proceso organizavimo veiksnius, dažniausiai buvo nurodoma, jog virtualios mokymosi platformos (Moodle) panaudojimas nuotolinėms studijoms (4,36) labiausiai prisidėjo prie studentų įsitraukimo.

Veiksniai, skatinantys didesnę nuotolių užsiėmimų: dėstytojo įdomiai pateikiama medžiaga (4,54), patogus tvarkaraštis (4,41), žinių pritaikomumą (4,36), aktyvus darbas grupėse (4,21). Bendras pasitenkinimas nuotolinėmis studijomis buvo švertintas 8,5 balo. Skiriasi vertinimas tarp pirmų bakalauro ir magistro bei vėlesnių kursų studentų.

4 pav. Studentų įsitraukimo veiksniai

Apibendrinant, studentų įsitraukimui į nuotolinės studijas pandemijos COVID-19 metu (pav. 4) turėjo didžiausią įtaką studijų aplinką, fizinės sąlygos, patogį ir saugų mokymosi aplinką, nuoseklus studijų procesas, patraukliai pateikta dėstyto medžiaga bei studentų užimtumas t.y. studijų derinimas su darbu ar kita veikla.

Išvados

Tyrimo rezultatai atskleidė, kad sėkmingam studentų įsitraukimui į nuotolines studijas įtakos turėjo keletas sociokultūrinių veiksnių, tokių kaip kita veikla derinama su studijomis, bendruomenė, įtraukiantis mokymasis internete. Laiko valdymo ir organizaciniai įgūdžiai buvo pagrindiniai įgūdžiai internete studentų sėkmės ir įsitraukimo, kuris leido studentams suderinti savo gyvenimo krūvį ir studijų, tačiau tyrimas rodo nuolatinius iššūkius studentams sekti reguliariai studijų tvarkaraštį.

Kiti įsitraukimo veiksniai: fizinės sąlygos (4,45), patogį ir saugų mokymosi aplinką (4,25) ir studijų procesas (4,01) įvertinti, kaip teigiamiausi veiksniai nulėmę pasitenkinimą nuotolinėmis studijomis. O techniniai trukdžiai užsiėmimų metu (3,35) bei prieiga, dalyvavimas, į ir aktyvumas (3,6) gali būti tobulintinos studijų kokybės sritys.

Bendras studentų pasitenkinimas vertinimas 8,5 balo. Skiriasi vertinimas tarp pirmų bakaluro ir magistro bei vėlesnių kursų studentų. Išvados turėtų apibendrinti pagrindinius atlikto tyrimo rezultatus.

Vienas šio tyrimo apribojimų yra tai, kad tai yra palyginti nedidelis kiekybinis tyrimas apimantis Vilniaus m. aukštąsias mokyklas. Tačiau jos išvados suteikia įžvalgų apie svarbias temas, susijusias su studentų dalyvavimu nuotolinėse studijose, kurios gali būti naudingos mokslinių tyrimų praktikai.. Taip pat, vertinant studentų įsitraukimą negalima pasikliauti vien tik besimokančiųjų nuomone, todėl, siekiant nuotolinio ugdymo kokybės, svarbu yra vertinti veiklą renkant grįžtamąjį ryšį iš skirtingų aukštosios mokyklos bendruomenės narių.

Literatūra

1. Brown, M., Hughes, H., Keppell, M., Hard, N., & Smith, L. (2015). Stories from students in their first semester of distance Learning. *The International Review of Research in Open and Distance Learning*, 16(4), 1–17.
2. Brown, M., Hughes, H., Keppell, M., Hard, N., & Smith, L. (2015). Stories from students in their first semester of distance Learning. *The International Review of Research in Open and Distance Learning*, 16(4), 1–17.
3. Buck, S. (2016). In their own voices: Study habits of distance education students. *Journal of Library & Information Services in Distance Learning*, 10(3–4), 137–173. <https://doi.org/10.1080/1533290X.2016.1206781>.
4. Castaño-Muñoz, J., Colucci, E., & Smidt, H. (2018). Free digital Learning for inclusion of migrants and refugees in Europe: A qualitative analysis of three types of Learning purposes. *The International Review of Research in Open and Distance Learning*, 19(2), 1–21.
5. Daukšienė, E., Trepulė, E., & Naujokaitienė, J. (2021). Towards Quality in Distance Education: The First Lessons Learned by Schools During COVID-19 Pandemics. *Pedagogika*, 142(2), 5–23. <https://doi.org/10.15823/p.2021.142.1>
6. Delahunty, J., Verenikina, I., & Jones, P. (2014). Socio-emotional connections: Identity, belonging and learning in online interactions. A literature review. *Technology, Pedagogy and Education*, 23(2), 243–265. <https://doi.org/10.1080/1475939X.2013.813405>.
7. Europos Komisija (2018). Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui dėl skaitmeninio švietimo veiksmų plano. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/HTML/?uri=CELEX:52018DC0022&from=EN>
8. Kahu, E. R. (2013). Framing student engagement in higher education. *Studies in Higher Education*, 38(5), 758–773. <https://doi.org/10.1080/03075079.2011.598505>.
9. Kahu, E. R., & Nelson, K. (2018). Student engagement in the educational interface: Understanding the mechanisms of student success. *Higher Education Research & Development*, 37(1), 58–71. <https://doi.org/10.1080/07294360.2017.1344197>
10. Mallman, M., & Lee, H. (2016). Stigmatised learners: Mature-age students negotiating university culture. *British Journal of Sociology of Education*, 37(5), 684–701. <https://doi.org/10.1080/01425692.2014.973017>.
11. Merfeldaitė, O., Prakapas, R., & Railienė, A. (2020). Nuotolinio mokymo organizavimas COVID-19 metu: bendrojo ugdymo mokyklų patirtis. *Pedagogika*, 140(4), 5–17. <https://doi.org/10.15823/p.2020.140.1>
12. O' Shea, S., Stone, C., & Delahunty, J. (2015). "I 'feel' like I am at university even though I am online." exploring how students narrate their engagement with higher education institutions in an online learning environment. *Distance Education*, 36(1), 41. <https://doi.org/10.1080/01587919.2015.1019970>
13. Roll, I., Russell, D. M., & Gašević, D. (2018). Learning at scale. *International Journal of Artificial Intelligence in Education* (2018), 28(4), 471–477. <https://doi.org/10.1007/s40593-018-0170-7>. Return to ref 2018 in article
14. Samašonok K., Žonych A. Nuotolinės studijos, neišvengiamybė, iššūkiai ir tobulinimo galimybės. *Science & Processes of Education / Mokslas ir Edukaciniai Procesai*.
15. Statistikos departamentas (2020). COVID-19 įtaka. <https://osp.stat.gov.lt/covid-19-itaka>
16. Tani T., M.H.Gheith, O.Papluga (2021). Drivers of student engagement in higher education: a behavioral reasoning theory perspective. *Higher Education* (00181560), Sep2021, Vol. 82 Issue 3, p499-518. 20p
17. Zlatkin-Troitschanskaia, Olga; Hartig, Johannes; Goldhammer, Frank; Krstev, Jan., (2021) Students' online information use and learning progress in higher education – A critical literature review. *Studies in Higher Education*. Oct2021, Vol. 46 Issue 10, p1996-2021. 26p. 3 Charts. DOI: 10.1080/03075079.2021.1953336
18. Žydzūnaitė, V. & Sabaliauskas, S. (2017). *Kokybiniai tyrimai principai ir metodai. Vadovėlis socialinių mokslų studijų programų studentams*. Vilnius: Vaga.

Summary

The article analyses the factors of students' involvement in the organisation of studies remotely during the COVID-19 pandemic and discusses opportunities for the improvement of distance studies. There are still few studies providing a comprehensive perspective on the experience of student participation in distance studies. Thus, the purpose of this article is: according to the opinion of Lithuanian higher education students, to investigate the factors of involvement of students in the organisation of the distance study process during the COVID-19 pandemic. The issue of the study is: What are the factors that determine the positive experience of distance studies? Using a quantitative study, the current situation about distance studies was revealed, students' feedback on the possibilities of improving distance education was examined. The findings of this study show that the successful participation of students in distance studies was mainly influenced by the study environment, physical conditions, convenient and safe learning environment, consistent study process, attractive teaching materials and student employment, i.e. combining studies with work or other activities. More satisfied with distance studies — senior course of bachelor and master students, less freshmen who lack integration and socialisation during distance studies. One of the limitations of the study is that it is a relatively small study covering higher education institutions in Vilnius, which should be extended throughout Lithuania. The results of the research will have a lasting value in the scientific discussion about the process of distance studies, the possibilities of improvement and will contribute to the improvement of the quality of distance studies.

Keywords: remote studies; student engagement, learning environment, student satisfaction, COVID-19 pandemic.

Dr. Miglė Eleonora Černbikovaitė

Vilniaus Kolegija, VVF, Reklamos ir komunikacijos katedra, Lietuva.

m.cernikovaite@ad.viko.lt

POKYČIAI AKADEMINIAME GYVENIME IR PRAKTIKOS METU

Greta Narbuntaitė

Mykolo Romerio Universitetas

Anotacija

Straipsnyje aptariama Lietuvos aukštųjų mokyklų studentų patirtis studijuojant COVID-19 pandemijos metu. Aptariami kiekybinio tyrimo rezultatai siekiant išsiaiškinti su kokiais pokyčiais akademiniam gyvenime ir praktikos metu susidūrė aukštųjų mokyklų studentai, ir kaip tai susiję su įgyta patirtimi studijuojant pandemijos laikotarpiu. Nustatyta, kad tiriamieji susidūrė su nuotolinio mokymosi iššūkiais, taip pat buvo atskleista, kokie sunkumai kilo organizuojant praktiką kontaktiniu būdu.

Raktažodžiai: akademinis gyvenimas, iššūkiai praktikos metu, nuotolinis mokymasis, pandemija, technologijos.

Įvadas

Koronavirusas (COVID-19) yra visuomenės sveikatos krizė, kuri tapo pasauliniu reiškiniu, turinčiu pražūtingų medicininių, psichologinių ir finansinių padarinių (Tasso, Hisli Sahin & San Roman, 2021). COVID-19 pandemija stipriai paveikė įvairias gyvenimo sritis, tai neišvengiamai palietė ir akademinį besimokančiųjų gyvenimą. UNESCO duomenimis, 1,5 milijardo studentų ir jaunuolių visame pasaulyje nukentėjo nuo mokyklų ir universitetų uždarymo dėl COVID-19 pandemijos plitimo (Sultanova, 2021). Didžiausias iššūkis, su kuriuo teko susidurti aukštosiomis mokykloms, tai mokymasis nuotoliu. Ši strategija tapo pasauline dėl įprasto gyvenimo suvaržymų pandemijos laikotarpiu (Magd, Al Busaidi, & Nzomkunda, 2021). Ieškant išeičių iš susidariusios situacijos naujai pažvelgta į sukurtas technologijas pritaikant jas nuotoliniam mokymui (Terenko & Ogienko, 2020). Maždaug 91% aukštųjų mokyklų visame pasaulyje per 2020 metų pavasario semestrą perėjo prie nuotolinio mokymosi. Tai stipriai sumažino gyvą bendravimą ir sustiprino atskirties jausmą, kuris turėjo įtakos besimokančiųjų motyvacijai tęsti mokymąsi internetu (Marlel et al., 2021). Studentai teigia, jog pasikeitus mokymosi formai, padidėjo mokymosi krūvis. Kontaktinis laikas paskaitose buvo pakeistas rašto užduotimis.